

Udskriftsdato: 27. december 2025

2015/1 BSF 171 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om regeringens mandat til forhandlingerne om revision af udstationeringsdirektivet

Ministerium: Folketinget

Forslag til folketingsbeslutning

om regeringens mandat til forhandlingerne om revision af udstationeringsdirektivet

Ved de forestående forhandlinger om revision af EU's udstationeringsdirektiv pålægges regeringen at lægge afgørende vægt på følgende ændringer:

- At medlemsstaterne sikres ret til at stille krav til udstationerende virksomheder om, at de ansatte omfattes af samme regler om løn, arbejdstid og ansættelsesvilkår i øvrigt som ansatte i værtslandets egne virksomheder.
- At medlemsstaterne sikres ret til at gennemføre disse krav med de midler, som den enkelte værtsstat måtte ønske, dvs. gennem lovgivning og/eller kollektive overenskomster.
- At fagforeningerne i den enkelte medlemsstat sikres frihed til at indlede de nødvendige kollektive kampskridt for at sikre opfyldelse af princippet om lige løn for lige arbejde efter de regler, der gælder i den pågældende medlemsstat.
- At EU-Domstolen ikke har kompetence til at fortolke lovligheden af kollektive kampskridt, der indledes med det formål at sikre udstationerede arbejdere de samme ansættelsesvilkår som værtslandets.
- At definitionen af lønbestemmelser og andre bestemmelser vedrørende ansættelsesvilkår udelukkende er national kompetence.

Bemærkninger til forslaget

Baggrunden for beslutningsforslaget er, at Europa-Kommissionen den 8. marts 2016 præsenterede et forslag til revision af udstationeringsdirektivet (KOM (2016) 0128).¹⁾

Kommissionens forslag løser på ingen måde de problemer, som Domstolen har skabt med sine indgreb i konfliktretten og i medlemslandenes ret til at beskytte sig imod social dumping, jf. dommene i Viking Line- (C-438/05), Laval- (C-341/05), Rüffert- (C-346/06) og Luxembourg-sagerne (C-319/06). Forslaget skaber nye problemer for den danske overenskomstmodel, og forslagsstillerne bag dette beslutningsforslag finder, at det er i strid med nærhedsprincippet.

Det er derfor helt afgørende, at den danske regering rejser krav om, at direktivet ændres i overensstemmelse med beslutningsforslaget.

Det skal gøres krystalklart, at der er tale om et »minimumsdirektiv«, og at medlemslandene og deres fagforeninger har ret til at »bygge oven på«, således at udstationerede arbejdere sikres de samme løn- og arbejdsvilkår som værtslandets egne arbejdere.

Det skal også stå krystalklart, at EU-Domstolen ikke har kompetence til at underkende kollektive kampskridt for at sikre lige vilkår, som er lovlige i henhold til de enkelte medlemsstaters lovgivning. Og det skal gøres klart, at definitionen af løn- og ansættelsesvilkår er national enekompetence.

Forslaget skal ses i sammenhæng med Enhedslistens forslag om en social protokol. Det er ikke tilstrækkeligt at ændre udstationeringsdirektivet som foreslået, det skal også følges op af en social protokol, der præciserer forståelsen af de relevante artikler i Traktaten.

Det indre markeds regler om fri bevægelighed

Udvidelsen af EU med en række østeuropæiske lande har afsløret grundlæggende fejl ved EU's regler om fri bevægelighed for kapital, arbejdskraft, varer og tjenesteydelser. Fejlen består i, at reglerne kun sikrer disse fire økonomiske friheder. Arbejderrettigheder og medlemslandenes ret til at beskytte sig mod social dumping som følge af uforholdsmæssig stor indvandring af arbejdskraft og udenlandske tjenesteydere er ikke sikret. I takt med at millioner af østeuropæiske arbejdere er søgt mod vest, har det givet frit spil for arbejdsgivere og privatpersoner til at importere udenlandsk arbejdskraft til lavere lønninger og dårligere arbejdsvilkår. Resultatet er øget social dumping som et voksende problem i de fleste af de »gamle« medlemslande. Der er mange eksempler på, at udenlandske arbejdere udnyttes groft, og at arbejderrettigheder og fagforeninger er under et voldsomt pres.

Udstationeringsdirektivet

Et særligt problem er reglerne om fri bevægelighed for tjenesteydelser. Traktaten om Den Europæiske Unions Funktionsmåde siger, at der er forbud mod restriktioner, der hindrer fri udveksling af tjenesteydelser i EU (artikel 56). Det blev forsøgt reguleret med det såkaldte udstationeringsdirektiv i 1996 (96/71/EF).²⁾ Direktivet var fra begyndelsen udsat for kritik fra fagbevægelsen, fordi det byggede på, at de udstationerende virksomheder kunne levere tjenesteydelser i andre EU-lande på hjemlandets vilkår, hvad angår social forsikring og skat. Hvad ansættelsesvilkår angår, stillede direktivet kun krav om at leve op til værtslandets ansættelsesregler med hensyn til mindsteløn, overtidbetaling, arbejdsmiljø, graviditet, børn og unge og forskelsbehandling mellem mænd og kvinder. Det var tydeligt for enhver, at dette minimumsniveau ville give de udenlandske virksomheder nogle voldsomme konkurrencefordele, når de opererede i andre EU-lande. Men fagbevægelsen trøstede sig med, at der netop var tale om minimumskrav, og at det var muligt i de enkelte lande at sikre lige løn for lige arbejde.

Lavaldommen

Fagbevægelsen blev desværre klogere, da EU-Domstolen afsagde kendelse i den såkaldte Viking Line-

sag³⁾ 2 dage før underskrivelsen af Lissabontraktaten og Lavalsagen⁴⁾, en uges tid senere. I den første dom tiltog EU-Domstolen sig ret til at fortolke anvendelsen af konfliktretten. I den anden sag benyttede den sig af muligheden og dømte de svenske bygningsarbejderes konflikt mod det lettiske firma Laval un Partneri ulovlig. Det var i strid med reglerne om fri bevægelighed og udstationeringsdirektivet at konflikte for at sikre de lettiske bygningsarbejdere samme vilkår som deres svenske kollegaer. Gennem 2008 blev der afsagt yderligere to domme i henholdsvis Rüffertsagen⁵⁾ og Luxembourgsagen.⁶⁾ Konsekvensen af de nævnte domme er, at det er forbudt for medlemslandene og deres fagforeninger ved lov eller kollektive kampskridt at sikre de udstationerede arbejdere de samme løn- og ansættelsesvilkår som værtslandets egne arbejdere.⁷⁾ Hermed kan de udstationerende virksomheder stort set uhindret påføre værtslandets virksomheder og arbejdere en unfair konkurrence, der af den europæiske fagbevægelse med rette er blevet kaldt »Race to the bottom« – et ræs mod bunden.

Licens til social dumping samt krav om ændringer

Viking Line- og Laval-dommene blev mødt med rasende protester fra den europæiske fagbevægelse og den europæiske venstrefløj. I en tale til Europa-Parlamentets social- og beskæftigelsesudvalg den 26. februar 2008 sagde EFS' (Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (ETUC)) daværende generalsekretær, John Monks bl. a. : »Vi får at vide, at strejkeretten er en grundlæggende rettighed, men ikke så grundlæggende som EU's regler om fri bevægelighed. Dette er en licens til social dumping, og det betyder, at fagforeningerne bliver forhindret i at handle for at forbedre tingene.«⁸⁾ I samme tale fremsatte John Monks på hele den europæiske fagbevægelses vegne krav om ændringer af udstationeringsdirektivet og indførelsen af en social protokol i Traktaten, som skulle sikre, at faglige og sociale rettigheder var overordnet reglerne om fri bevægelighed.⁹⁾

Danmark retter ind

De nævnte domme var samtidig et grundskud mod en af de helt centrale forudsætninger for dansk medlemskab af EU. Både i Viking Line- og i Laval-sagen gjorde den danske regering gældende, at EU slet ikke havde ret til at blande sig i konfliktretten. Det er også, hvad skiftende danske regeringer har sagt lige siden folkeafstemningen om dansk medlemskab i 1972. Dette brud på danske forudsætninger ville have været en legitim begrundelse for at blokere for Lissabontraktaten, indtil konfliktretten var sikret. Men i stedet rettede Danmark hurtigt ind. På anbefaling fra arbejdsmarkedets parter vedtog Folketinget i december 2008 en ændring af udstationeringsloven, der betød en begrænsning af konfliktretten, således at danske fagforeninger i forhold til de udstationerende virksomheder kun måtte konflikte for mindsteløns- eller »B-overenskomster«¹⁰⁾ (se også note 7).

Utilstrækkelige ændringer

Med de fire domme er den europæiske fagbevægelse og medlemsstaterne blevet næsten totalt afvæbnet i forsvaret mod social dumping. De domme, der er afsagt siden hen om forståelsen af udstationeringsdirektivet, rækker ikke ved det (RegioPost (C-115/14) og Elektrobudowa (C-396/13)). Kritikken er vokset, men i første omgang ville Kommissionen ikke genåbne forhandlingerne om udstationeringsdirektivet. I stedet fremsatte Kommissionen forslag om det såkaldte håndhævelsesdirektiv (direktiv 2014/67), som blev vedtaget i maj 2014.¹¹⁾ Her blev strammet lidt op i forhold til procedurer og kravene til medlemslandene om udveksling af oplysninger om de udstationerende virksomheder, men der blev ikke gjort op med de grundlæggende problemer. I juni 2015 kulminerede kritikken, ved at syv »gamle« medlemslande vedtog en skarp erklæring, hvor de krævede ændringer i udstationeringsdirektivet, så der sikredes lige løn for lige arbejde.¹²⁾

Kommissionens forslag

Den 8. marts 2016 præsenterede Europa-Kommissionen sit forslag til en revision af udstationeringsdirektivet. Forslaget indfrier på ingen måde de pågældende medlemslandes eller den europæiske fagbevægelses krav om lige løn for lige arbejde. Der er nogle forbedringer i forhold til en mere rummelig definition af lønbegrebet, men samtidig fjernes den nuværende præcisering af, at mindsteløn defineres ud fra national sædvane og praksis. Det betyder mere magt til EU-Domstolen, og det er et direkte indgreb ikke bare i den danske overenskomstmodel, men også i landenes nationale kompetence. Dermed er forslaget også i strid med EU's eget såkaldte nærhedsprincip. Kommissionens forslag svækker også medlemslandenes muligheder for at sikre udstationerede vikarer samme vilkår som værtslandets, ligesom der ikke kommer en grænse for, hvor længe udstationeringerne må vare. Denne kritik fremføres også af den danske fagbevægelse i et fælles høringssvar.¹³⁾

Det er derfor helt afgørende, at Danmark rejser kravet om en revision af direktivet, der retter op på tingene, og går med i alliancen af medlemslande, der vil det samme. Set fra en dansk synsvinkel burde Enhedslistens forslag være selvindlysende, da de bygger på de principper, der hele tiden har været gældende for Danmarks medlemskab af EU. Forslagene bør også kunne bakkes op af LO og DA, da de ligger helt inden for den aftale, som LO og DA indgik den 1. januar 1993. Her var parterne enige om, at udenlandske leverandører skal respektere danske overenskomstmæssige vilkår, at danske virksomheder skal sikre sig dette i forbindelse med udbud, og at det skal tilstræbes »at i Danmark udstationerede arbejdere, hvad angår løn og arbejdsforhold, kan få samme rettigheder som danske kolleger beskæftiget med tilsvarende arbejde.«¹⁴⁾

- 1) Europa-Kommissionens forslag til revision af udstationeringsdirektivet (Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser) (KOM (2016) 0128): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0128&from=EN>
- 2) Udstationeringsdirektivet (Europa-Parlamentet og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser): <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31996L0071:da:pdf>
- 3) Viking Line-dommen (sag C-438/05): http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?jsessionid=9ea7d0f130d55398cc36bfa44c32a0c0ccb7c81e5c69_e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4OchiLe0?text=&docid=71495&pageIndex=0&doclang=DA&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=405251
- 4) Lavaldommen (sag C-341/05): <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62005CJ0341&langl=da&type=TEXT&ancre=>
- 5) Rüffertdommen (sag C-346/06): <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/HTML/?uri=CELEX:62006CJ0346&from=DA>
- 6) Luxembourgdommen (sag C-319/06): <http://publikationer.folkebevaegelsen.dk/Dom%20mod%20Luxembourg.pdf>
- 7) Finn Sørensens gennemgang af dommene (»Hvad siger dommene – og hvad siger Laval-loven?«, Eufagligt.dk, den 24. marts 2016) http://www.eufagligt.dk/artikel/hvad_siger_dommene_og_hvad_siger_laval-loven/
- 8) John Monks i Europa-Parlamentet den 26. februar 2008 (»Presentation to the Employment and Social Affairs Committee of the EP«, Etuc.org, den 26. februar 2008): <https://www.etuc.org/speeches/presentation-employment-and-social-affairs-committee-ep#.VvEIHPnhCUK>
- 9) EFS' (ETUC) forslag til social protokol (»Proposal for a Social Progress Protocol«, Etuc.org, den 18. marts 2008): <https://www.etuc.org/proposal-social-progress-protocol>
- 10) Udstationeringsloven (lovbekendtgørelse nr. 342 af 3. april 2014): <https://www.retsinformation.dk/pdfPrint.aspx?id=161810>
- 11) Håndhævelsesdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/67/EU af 15. maj 2014 om håndhævelse af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012 om administrativt samarbejde via informations-systemet for det indre marked (»IMI-forordningen«)) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0067&from=DA>
- 12) Fælleserklæring fra en række gamle medlemslande (»EU-lande i opgør om social dumping«, Eufagligt.dk, den 14. september 2015) http://www.eufagligt.dk/artikel/eu-lande_i_opgr_om_social_dumping/
- 13) LO-FTF-AC-høringssvar om Kommissionens forslag (»Forslag til revision af udstationeringsdirektivet«, Lo.dk, den 18. marts 2016): <http://www.lo.dk/Politik/EU/HoringssvarfraLO/~media/LO/Politikomrader/EU/160318%20SPU%20H%C3%B8ringssvar%20Forslag%20til%20revision%20af%20udstationeringsdirektivet.ashx>
- 14) LO/DA-aftale 1993 (»Aftale om udenlandske arbejdsgiveres udstationering af arbejdstagere i Danmark pr. 1. januar 1993«, Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark, 1992): <http://www.da.dk/bilag/Udstationering.htm>

Skriftlig fremsættelse

Finn Sørensen (EL):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om regeringens mandat til forhandlingerne om revision af udstationeringsdirektivet

(Beslutningsforslag nr. B 171)

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.